

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

KAMATI YA BUNGE YA BAJETI

**TAARIFA YA KAMATI KUHUSU MUSWADA WA SHERIA YA FEDHA WA MWAKA
2016 (THE FINANCE BILL, 2016)**

Ofisi ya Bunge.

S.L.P 941

DODOMA

23 Juni 2016

TAARIFA YA KAMATI KUHUSU MUSWADA WA SHERIA YA FEDHA WA MWAKA 2016 (THE FINANCE BILL, 2016)

1.0. UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 86 (5) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la 2016 naomba kutoa maoni na ushauri wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti kuhusu Muswada wa Sheria ya Fedha wa Mwaka 2016 (The Finance Bill, 2016).

Mheshimiwa Spika, tarehe 08 Juni, 2016, Waziri wa Fedha na Mipango aliwasilisha Bungeni Mapendekezo ya Serikali kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya fedha kwa Mwaka wa Fedha 2016/2017, na kuelezea hatua mbalimbali za kodi, ushuru, ada na tozo zitakazochukuliwa na Serikali zenye lengo la kuongeza mapato ili kugharamia Bajeti yake kwa Mwaka wa fedha 2016/17. Baada ya mawasilisho ya Waziri, uliagiza Kamati ya Bunge ya Bajeti kuuchambua Muswada wa Sheria ya Fedha wa mwaka 2016 na kushauriana na Serikali na kisha kutoa maoni ya Kamati kuhusu muswada husika.

2.0. MADHUMUNI YA MUSWADA

Mheshimiwa Spika, Muswada wa Sheria ya Fedha wa Mwaka 2016 una lengo la kufanya marekebisho kwenye Sheria mbalimbali kwa kubadili mfumo wa kodi, ushuru na tozo mbalimbali. Marekebisho hayo yanalenga kurekebisha viwango, kupunguza au kufuta baadhi ya kodi, ushuru au tozo mbalimbali.

3.0. UCHAMBUZI WA MUSWADA

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti, kwa nyakati tofauti ilifanya vikao na wadau mbalimbali wanaoguswa na Muswada huu ili kupata maoni yao. Wadau hao ni Taasisi ya Sekta Binafsi Tanzania (*Tanzania Private Sector Foundation-TPSF*), Wamiliki wa Viwanda Tanzania (*Confederation of Tanzania Industries –CTI*), Umoja wa Mabenki Tanzania (*Tanzania Bankers Association - TBA*), Umoja wa Watoa huduma za Bima (*Association of Tanzania Insurers - ATI*) Wazalishaji wa mafuta ya Alizeti nchini, Umoja wa wasindika maziwa Tanzania, *Tanzania Chamber of Minerals and Energy (TCME)*, Oil and Gas Association of Tanzania (*OGAT*) Umoja wa wafanyabiashara ya Utalii na Umoja wa wafanyabiashara Wanawake Tanzania. Aidha, kamati ilifanya mkutano wa kupokea maoni ya wadau (*Public Hearing*) mnamo tarehe 16 Juni 2016.

Mheshimiwa Spika, Kamati imepitia Muswada huu kifungu kwa kifungu kwa madhumuni ya kujielimisha maudhui ya kila kifungu. Baada ya kujiridhisha na maudhui yake, Kamati ilifanya majadiliano ya kina na Waziri wa Fedha na Mipango pamoja na Watendaji wa Wizara yake kuhusu mapendekezo ya marekebisho ya **Sheria Kumi na Sita** zilizopo kwenye Muswada huu.

Mheshimiwa Spika, Taarifa hii ya Kamati ni matokeo ya mashauriano hayo na ninaomba taarifa yote ya Kamati iingizwe kwenye *Hansard* kwa ajili ya kumbukumbu.

4.0. MAONI NA USHAURI WA KAMATI KUHUSU MUSWADA WA SHERIA YA FEDHA YA MWAKA 2016.

4.1 Marekebisho ya Sheria ya Mabenki na Taasisi za Fedha, Sura 342

Mheshimiwa Spika, Kamati inakubaliana na Serikali kuhusu mapendekezo ya kufuta kifungu kidogo cha 42(1) cha **Sheria ya Mabenki na Taasisi za Fedha, Sura 342** na kukiandika upya ili kuweka utaratibu kwa Bodi ya Bima ya Amana (*Deposit Insurance Board*) kuwasilisha kwa Waziri wa Fedha na Mipango, taarifa za mwaka za utendaji wa Bodi hii ndani ya kipindi cha miezi sita baada ya kufunga mwaka wa fedha, badala ya miezi mitatu iliyopo hivi sasa. Hatua hii itasaidia kutoa muda wa kutosha wa kujiandaa kiukaguzi ili kuwasilisha taarifa husika baada ya kukaguliwa na Mkaguzi wa Hesabu wa nje.

4.2 Sheria ya Makampuni, Sura 212

Mheshimiwa Spika, Kamati haina pingamizi kuhusu sehemu ya Tatu ya **muswada** inayopendekeza kurekebisha kifungu cha 458 cha **Sheria ya Makampuni, Sura 212** ili kuweka sharti kwa Msajili wa Makampuni kuwasilisha kwa Kamishna Mkuu wa Mamlaka ya Mapato Tanzania taarifa zitakazoweza utekelezaji wa Sheria mbalimbali za kodi.

4.3 Sheria ya Posta na Mawasiliano ya Kielektroniki, Sura 306

Mheshimiwa Spika, kifungu cha 26 cha Sheria ya Posta na Mawasiliano ya Kielektroniki, Sura 306 kinapendekezwa kufutwa na kuandikwa upya ili kuwataka watoa huduma ambao tayari wanatoa huduma za

mawasiliano ya simu ya kielektroniki kujisajili katika soko la hisa la Dar es Salaam na kuuza asilimia isiyopungua 25 ya hisa zao kwa Watanzania pekee ifikapo tarehe 31 Disemba 2016. Aidha, kifungu hiki pia kinarekebishwa ili kuyataka makampuni ambayo yatapata leseni za kutoa huduma za mawasiliano nchini kuanzia tarehe 1 Julai, 2016 kujiorodhesha katika Soko la Hisa nchini Tanzania ndani ya miaka miwili pamoja na kuuza asilimia 25 ya hisa zao kwa Watanzania.

Mheshimiwa Spika, Pamoja na kukubaliana na marekebisho ya Serikali. Hata hivyo, Kamati inaendelea kuishauri Serikali na kukubaliana na Serikali kuweka tafsiri ya Watanzania ili kuwezesha hisa hizo kuuzwa kwa Watanzania pekee, suala ambalo limezingatiwa katika marekebisho na pia kuangalia suala la miezi sita kwa makampuni yaliyosajiliwa lisilete utata kwenye utekelezaji wake.

4.4 Sheria ya Ushuru wa Bidhaa, Sura 147

Mheshimiwa Spika, Kamati imekubaliana na mapendekezo ya marekebisho ya **Sheria ya Ushuru wa Bidhaa, Sura 147** katika kifungu cha 124 kifungu kidogo cha 6A; 124 (2) na 125 (1)(f); yanayolenga kutoza ushuru wa bidhaa wa asilimia 10 kwenye ada zinazotozwa na watoa huduma wa simu katika kutuma na kupokea fedha; Hata hivyo, Kamati inaishauri Serikali kuweka utaratibu utakaohakikisha tozo hii (ushuru wa asilimia 10) inakwenda kwa mtoa huduma na sio kwa mpokea huduma (*service recipient*).

Mheshimiwa Spika, Kamati inaitaka Serikali kupitia Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania (TICRA) Benki Kuu ya Tanzania (BOT), Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA) na kwa ushirikiana na makampuni ya simu

kuanzisha utaratibu mara moja utakaokuwa unaonyesha katika simu ya mteja kodi na ushuru mbalimbali anazotozwa mara baada ya kufanya muamala wowote kama ilivyo kwenye malipo ya LUKU hivi sasa. Masuala ya msingi ambayo lazima yaonekane kwenye meseji inayotumwa na mtoa huduma mara baada ya kukamilisha muamala ni Kodi ya Ongezeko la Thamani, Ushuru wa bidha, tozo na ada mbalimbali atakazokuwa amelipia. Mfano ukiongeza salio la Shilingi elfu 10,000 kwenye simu, ujumbe uonyeshe shilingi elfu 3000 sawa na asilimia 30 ni kwa ajili ya ushuru wa bidhaa na taarifa hii ipatikane moja kwa moja kwenye kanzi Data za Mamlaka ya mapato Tanzania. Hatua hii itaongeza uwazi na itaisadia Serikali kupata taarifa ya makusanyo ya kodi ya Serikali kutoka kwa watumia huduma badala ya kutegemea taarifa kutoka kwa makampuni ya simu.

Mheshimiwa Spika, Vilevile Serikali inashauriwa kuimarisha kitengo cha **Cyber Forensic Audit** kilicho chini ya Mamlaka ya Mapato Tanzania ili kufanya ukaguzi wa mifumo ya mawasiliano ya kielektroniki katika makampuni ya mawasiliano na kuhakikisha kwamba Serikali inapata mapato yake yaliyokusudiwa. Hatua hii iende sambamba na kuboresha mtambo wa kunasa mawasiliano ya simu (TTMS) ili uweze kusaidia kupata mapato ya Serikali kwa mawasiliano ya mawimbi ya sauti kwa simu za ndani tofauti na ilivyo sasa unahifadhi na kufuatilia mawasiliano ya mawimbi ya sauti kwa simu za nje tu.

Mheshimiwa Spika, Kamati pia imepitia na kujadiliana na Serikali kuhusu kifungu cha 12 kinachohusu Jedwali la Nne la marekebisho katika muswada huu na ina mapendekezo yafuatayo:-

- i. Kamati inakubaliana na marekebisho ya Serikali yanayopendekeza juisi zinazozalishwa hapa nchini (locally produced fruit juices – HS.Code 20.09) ziongezwe ushuru wa bidhaa kwa kiwango cha mfumuko wa bei (inflation rate) wa asilimia 5 hivyo kufanya kiasi cha shilingi 9.45 kwa lita. Aidha, hatua hii itaendeleza uhamasishaji wa kilimo cha matunda kwa ajili ya viwanda vyetu;
- ii. Kamati haina pingamizi na hatua ya kuongeza ushuru kulingana na mfumuko wa bei hasa kwa bidhaa zinazozalishwa na viwanda vyetu vya ndani vya vinywaji baridi zenye (HS.code 22.02; 22.04; 22.06). Lakini, Kamati inashauri Serikali kutoendelea kuongeza ushuru wa bidhaa kwa vinywaji baridi vinavyozalishwa ndani ili kuwezesha Sekta hii kuendelea kukua na kuleta manufaa makubwa kwa Taifa hususani kuongeza ajira, kukuza uchumi na kuongeza ukusanyaji wa mapato. Mfano katika mwaka wa fedha 2015/16 ambapo Serikali haikupandisha ushuru wa vinywaji baridi imewezesha Sekta husika kupanua uwekezaji kwa takribani shilingi Bilioni 800 katika kipindi cha miaka mitatu. Uamuzi huo wa Serikali umeweza kuongeza ukuaji wa mapato ya Serikali kutokana na vinywaji baridi kukua kwa tarakimu mbili badala ya moja.
- iii. Kamati ilishauri Serikali kufanya marekebisho katika Jedwali la nne la Ushuru wa bidhaa katika H.S 22.06, Description code 2206.00.20 kwa kuongeza kimea kinachozalishwa kwa kutumia nafaka za ndani (*malted*) kwa asilimia 100, ili kutoa motisha kwa makampuni ya bia kutumia kimea cha ndani kilichooteshwa na ambacho hakijaoteshwa (*Malted and unmalted*). Hali ilivyo hivi sasa kimea kinachozalishwa ndani kinatozwa ushuru wa bidhaa wa asilimia 40 sawa na kimea kinachoagizwa kutoka nje. Lengo la Serikali ni kuwa

na Uchumi wa viwanda na kutoa soko kwa mazao ya wakulima haina sababu zozote za msingi za kukataa pendekezo hili.

- iv. Kwa ushuru unaotozwa kwenye gesi (HS.Code 27.11 Description code (2711.11.00) na 2711.21.00); Serikali imetoa ufafanuzi kuwa kodi hii itahusu gesi inayotumika kuzalisha umeme viwandani (LNG au gaseous) kwahiyo ushuru unaopendekezwa ni kwa ajili ya gesi ya viwandani tu sio gesi ya nyumbani. Kamati inaishauri Serikali kuendeleza usambazaji wa gesi hii kwenye makazi mengi zaidi ili kupata mapato na kupunguza uharibifu wa mazingira ambao unasababishwa na matumizi ya nishati kama mkaa.
- v. Kamati inaipongeza Serikali kwa kuongeza ushuru wa bidhaa (*excise duty*) unaotozwa kwenye samani zinazoagizwa kutoka nje ya nchi zinazotambulika katika HS Code 94.01 na HS Code 94.03 (kutoka asilimia 15 hadi asilimia 20). Hatua hii itasaidia kuhamasisha matumizi ya samani zinazotengenezwa kwa kutumia malighafi zinazozalishwa hapa nchini na hivyo kuongeza ajira na kuongeza mapato ya Serikali
- vi. **Mheshimiwa Spika**, Sheria ya sasa ya ushuru wabidha kwenye Sigara unataka kila sigara elfu moja kwa sigara zisizo na vishungi, na zenye zaidi ya asilimia 75 ya tumbaku inayozalishwa nchini kutozwa kiasi cha shilingi 11,854; na kwa kila sigara elfu moja kwa sigara zilizo na vishungi, na zenye zaidi ya asilimia 75 ya tumbaku inayozalishwa nchini zitozwe kiasi cha shilingi 26,024; na kwa kila sigara elfu moja aina nyinginezo zitozwe shilingi 50,700.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Bajeti inaendelea inaishauri Serikali kuangalia uwezekano wa kuweka mazingira mazuri kwa viwanda ambavyo vinatumia kwa kiwango kikubwa Tumbaku inazalishwa nchini. Aidha, ili kuviwezesha viwanda vinavyotengeneza sigara zinazotumia zaidi ya aina moja ya tumbaku, Serikali ipunguze ushuru wa bidhaa kwa kampuni hizo zinapoagiza nje ya nchi 25% ya tumbaku ambazo hazizalishwi nchini ili mradi Kampuni hizo zitatumia zaidi ya 75% ya tumbaku ya ndani katika sigara zao. Kwa mfano, Sigara aina ya Malboro ina mchanganyiko wa aina tatu za tumbaku (*Virginia, Burley na Oriental*). Tumbaku inaayozalishwa nchini ni aina moja tu iitwayo Virginia. Tumbaku aina ya *Burley* na *Oriental* hazizalishwi nchini. Watengenezaji wa sigara hii ya Malboro Kampuni Philip Morris International wanajenga kiwanda cha Sigara mjini Morogoro na wameishakamilisha kiwanda cha uchakataji wa tumbaku (primary processing) na wanategemea kufunga mitambo ya utengenezaji wa sigara. Mapendeke haya yalishawahi kutolewa na Kamati ya Bajeti iliyopita kwa mwaka wa fedha 2015/16

4.5 Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura 332

Mheshimiwa Spika, Kamati imepitia na kufanya uchambuzi wa kina kuhusu mabadiliko yanayopendekezwa kwenye Sheria ya Kodi ya Mapato na ina mapendekezo yafuatayo:-

- i. **Mheshimiwa spika**, Kamati ya Bajeti imekubaliana na hatua iliyochukuliwa na Serikali ya kurekebisha Jedwali la Kwanza ili kupunguza kiwango cha chini cha kutoza kodi ya mapato yatokanayo na ajira kutoka asilimia 11 hadi asilimia 9. **Mheshimiwa Spika**, Kamati inashauri Serikali kubadili madaraja yanayotumika katika kupanga kodi ya mapato. Ushauri huu unazingatia kwamba mishahara imekuwa inabadilika lakini madaraja yamekuwa

hayabadiliki. Kwa mfano kundi kubwa la watumishi wa umma wanakatwa kati ya asilimia 20 hadi 30 ya kodi ya mapato. Hivyo ni muhimu kubadili madaraja katika jedwali hilo la kodi ya mapato ili liendane na hali halisi ya mapato ya watumishi hao kwa wakati tuliona.

- ii. **Mheshimiwa Spika**, Serikali inapendekeza kufuta aya ya (d) katika kifungu cha 3 cha sheria ya kodi ya mapato kilichokuwa kinatoa msamaha wa kodi ya mapato kwenye mauzo ya hisa. Kamati haikubaliani na mapendekezo ya Serikali ya kuanzisha tozo la kodi ya ongezeko la mtaji (*Capital Gain Tax*) kwenye mauzo ya hisa katika Soko la Hisa la Dar es Salaam (DSE). Itakumbukwa ili kuwezesha kukua kwa soko la Mitaji na kwa madhumuni ya kuwawezesha Watanzania wengi kushiriki katika Soko la Hisa Serikali ilitoa kivutio cha kutotoza Kodi ya Ongezeko la mtaji, inayotokana na ongezeko la mtaji. Mabadiliko yanayopendekezwa na Serikali yanaondoa kivutio hicho muhimu katika masoko ya mitaji. Hata hivyo, mpaka sasa ni idadi ndogo tu ya watanzania ndio wamenunua hisa kwenye makampuni yaliyojiorodhesha. Nchi nyingi Duniani zikiwemo nchi wanachama za Jumuiya ya Afrika Mashariki zimeondoa kodi hii. Serikali iweke vivutio vingine vitakavyosababisha makampuni kuuza hisa zake zaidi

Mheshimiwa spika, Kamati inaishauri Serikali iangalie mifumo maalumu inayotumiwa na nchi mbalimbali ambayo itaweza kuongeza mapato bila kuleta athari yoyote kwenye soko la hisa. Aidha, Serikali ifanye utafiti kuhusu mfumo wa kutoza kiwango maalumu kwenye muamala wa kuuza na kununua hisa (*withholding tax on transaction value*). Mfano masoko makubwa kama India hutoza kodi inayoitwa **Securities Transaction Tax – STT**.

iii. **Mheshimiwa spika**, sehemu ya sita ya Muswada inapendekeza kufanya marekebisho makubwa ya Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura 332 ili kutoa fursa kwa Serikali kukusanya mapato kupitia sekta za madini, gesi na mafuta. Marekebisho haya yamejumuisha kuongeza tafsiri mpya ya maneno 'extractive industry'; kuondoa msamaha wa kodi ya mapato kwenye hisa au hati fungani zilizosajiliwa kwenye soko la mitaji; kuweka mfumo maalum wa ukokotoaji wa kodi kwenye sekta ya madini, gesi na mafuta; kubainisha kiasi cha riba ambayo kampuni au taasisi inaruhusiwa kupunguza kama uwiano wa deni na mtaji (**debt equity ratio**); kumuwezesha Kamishna Mkuu wa Mamlaka ya Mapato Tanzania kuwianisha masuala mbalimbali yanayohusu kampuni mbili zenye uwiano pindi anapotaka kurekebisha miamala inayovuka mipaka "**cross border transaction**" baina ya kampuni zenye uhusiano wa kibiashara "**related parties**"; kuondoa msamaha wa kodi ya zuiyo unaotolewa kwa makampuni ya nje yanayomiliki hisa katika makampuni ya ndani yanapolipa gawio; kutoza kodi kutokana na mabadiliko ya umiliki wa hisa katika makampuni hususan wakati makampuni mama ya nje ya nchi yanapobadilisha umiliki; pamoja na kuongeza '**division**' mpya ya IV na V kwa kuongeza vifungu vipya vya 65A hadi 65R ndani ya Sheria ya Kodi ya Mapato, ili kuweka utaratibu mpya wa kutoza na kukokotoa kodi ya mapato kwa makampuni ya madini, mafuta na gesi.

Mheshimiwa Spika, Baada ya majadiliano mrefu Serikali ilikubali kufanya mabadiliko ya msingi hasa ya tafsiri (*definitions*) ya maneno kama *mining, mining operations, prospecting operation, prospecting* na kuweka matumizi sahihi ya maneno haya kama yalivyo katika Sheria ya Madini ya Mwaka 2010. Marekebisho haya

yameondoa mkanganyiko mkubwa uliokuwepo katika mapendekezo ya awali ya muswada ambayo kwa kiasi kikubwa yalikuwa hayaendani na Sheria ya Madini.

Mheshimiwa Spika, Katika kifungu cha 32(6) Serikali imekubali kufanya marekebisho ya kodi ya mapato ya makampuni (Corpotarate Tax) katika shughuli za gesi na mafuta kutoka asilimia 35 hadi asilimia 30 ili kuweka misingi ya usawa katika utozaji wa kodi ya mapato. Hata hivyo, Kamati inashauri Serikali kupunguza kiwango cha kodi ya zuio inayopendekezwa na Serikali cha asilima 15 cha huduma zinazotolewa na makampuni ya nje kwa makampuni ya ndani ili kufanya kodi hiyo kuwa kati ya asilimia 4.5 hadi 6 kama ilivyo kwa nchi nyingine. Kwa mfano Kenya ni asilimia 5 mpaka 6.25, Afrika Kusini na Nigeria ni asilimia 6. Aidha, kuendelea kutoza kwa kiwango cha asilimia 15 itaongeza gharama za utafutaji wa madini, mafuta na gesi kwa huduma ambazo hazipatikani nchini.

- iv. **Mheshimiwa Spika,** Serikali imekusudia kufanya mabadiliko kwenye jedwali la pili la Sheria ya kodi ya mapato katika kifungu cha kwanza kwa kufuta kipengele (r) ili kuondoa msamaha wa kiinua mgongo cha wabunge. Baada ya mashauriano ya kina, Kamati imekubaliana na mapendekezo hayo ya Serikali.

4.6 Sheria ya Utawala wa Bunge (*The National Assembly Administration Act*) Sura 115 na Sheria ya Utawala wa Mahakama (*The Judiciary Administration Act*) Sura 237.

Mheshimiwa Spika, Kamati inakubaliana na mapendekezo ya Serikali kuhusu marekebisho katika kifungu cha 53(3) cha **Sheria ya Utawala wa Mahakama, Sura 237** na kifungu cha 29(3) cha **Sheria ya Utawala wa Bunge, Sura 115** ili kuondoa jukumu la Waziri wa Fedha na Mipango kuwasilisha Bungeni Bajeti za Mfuko wa Bunge (Fungu 42) na Mfuko wa Mahakama (Fungu 40). Mapendekezo haya yanalenga kuwapa mamlaka Mawaziri wenye dhamana na masuala ya Mahakama na Bunge kuwasilisha Bungeni bajeti ya Mfuko husika.

4.7 Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura 290,

Mheshimiwa Spika, Kamati inaunga mkono marekebisho ya kifungu cha 4 cha Sheria hii yanayokusudia kuondoa mgongano wa kisheria baina ya Sheria hii na marekebisho yanayopendekezwa chini ya Sheria ya Kodi ya Majengo, Sura 289 ili kuiwezesha TRA kukusanya kodi ya majengo. Aidha, Kamati inashauri Serikali kuangalia uwezekano wa kuanza kukusanya Guest House Levy kupitia Mamlaka za Serikali za Mitaa ikizingatiwa marekebisho yanayofanywa kwenye Sheria hii yanapeleka mamlaka ya kukusanya Kodi ya Majengo kwa TRA.

4.8 Sheria ya Magari (*Usajili na Uhamisho wa Umiliki*), Sura 124

Mheshimiwa Spika, marekebisho katika Jedwali la Kwanza la Sheria ya Magari yanalenga kuongeza viwango vya usajili wa magari kutoka shilingi 150,000 hadi shilingi 250,000 kwa kila gari pamoja na kupandisha ada ya

usajili wa namba binafsi za magari kutoka shilingi 5,000,000 hadi shilingi 10,000,000 gari kila baada ya miaka mitatu. Kamati bado inaishauri Serikali isiongeze kiwango cha gharama ya usajili na uhamisho wa pikipiki na kufikia shilingi 95,000 bali ibakize kiwango cha usajili wa pikipiki cha sasa (shilingi 45,000) na kuangalia uwezekano wa kupunguza ada ya kusajili namba binafsi ili kuwavutia watu wengi zaidi katika mfumo huu. Kulingana na Takwimu zilizotolewa na Mamlaka ya Mapato Tanzania, wataanzania wanaomiliki namba binafsi ni 148 na Serikali imepata shilingi milioni 740. Hivyo ni wazi endapo kiwango kitapungua Serikali inaweza kupata mapato zaidi.

4.9 Sheria ya Reli, Sura 170.

Mheshimiwa Spika, Kamati inakubaliana na marekebisho ya kifungu cha 20A cha Sheria ya Reli, Sura 170 kinachotoa fursa ya kuongeza bidhaa ambazo hazitatozwa tozo ya reli (*asilimia*1.5). Bidhaa hizo ni pamoja na madawa na vifaa vya madawa, mbolea na bidhaa zilizopewa msamaha wa ushuru wa forodha kwa mujibu wa Jedwali la Tano la Sheria ya Ushuru wa Forodha ya Jumuiya ya Afrika Mashariki. Kamati inatambua kuwa lengo la hatua hii ni kuondoa ukinzani uliopo baina ya Sheria hii na Sheria ya Ushuru wa Forodha ya Jumuiya ya Afrika Mashariki.

4.10 Sheria ya Mamlaka ya Mapato Tanzania, Sura 399

Mheshimiwa Spika, Kamati inakubaliana na marekebisho haya kwa sababu kimsingi yanafanyika ili yaende sambamba na marekebisho ya Sheria ya Utawala wa Kodi, Sura 438, Sheria ya Kodi za Majengo, Sura 289 pamoja na Sheria ya Fedha ya Serikali za Mitaa, Sura 290 ambazo zinafanyiwa marekebisho ili kuipa uwezo Mamlaka ya Mapato Tanzania

kukadiria na kukusanya kodi na mapato yasiyo ya kodi yanayokusanywa na Taasisi nyingine za Serikali. Hata hivyo kifungu cha 52 kimeainisha Sheria mbalimbali (takribani 50) zitakazofanyiwa marekebisho ili kuruhusu Mamlaka ya Mapato Tanzania kukusanya mapato.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaona ni vema tathmini ya kina ikafanyika ili kuona ufanisi utakaokuwepo katika ukusanyaji wa mapato husika ikiwemo utaratibu na mfumo utakaotumika. Sheria zinazofanyiwa marekebisho ni nyingi na zinahusisha sekta mbalimbali, hivyo ni vema kuanza utekelezaji wake kwa awamu kuliko inavyopendekezwa hivi sasa.

4.11 Sheria ya Usimamizi wa Kodi, Sura ya 399.

Mheshimiwa Spika, Kamati imepitia na kufanya uchambuzi wa mapendekezo ya Serikali na kubaini kwamba yana malengo makuu mawili ambayo ni kudhibiti mianya ya uvujaji wa mapato na kudhibiti udanganyifu wa baadhi ya wafanyabiashara wasio waaminifu. Hata, hivyo Kamati ina mapendekezo yafuatayo:-

- i. Mapendekezo ya kifungu cha 57 cha muswada kinachofanya mabadiliko kwenye kifungu cha 51 cha Sheria ya Usimamizi wa Kodi, Sura 399 kinachoonessa utaratibu wa kuwasilisha pingamizi la makadirio ya kodi. Aidha, utaratibu wa awali ulipendekeza mlipakodi alipe asilimia 100 ya makadirio ya kodi atakayokadiriwa na Mamlaka ya Mapato hata kama hajakubaliana nayo ndipo aweze kuwasilisha pingamizi lake (*objection*) kwa mashauriano na kurejeshewa baadaye endapo itathibitika alikadiriwa kiwango cha juu zaidi ya alivyostahili. Aidha, tunaishukuru Serikali kwa

kukubali kubakiza kiwango cha moja ya tatu (1/3) kama ilivyo kwenye sheria ya sasa.

- ii. Mabadiliko yanayopendekezwa katika kifungu 58; kifungu kidogo cha (2) ambacho kinampa uwezo waziri kutoa riba endapo ataridhika kwamba inatakiwa kutoa riba kwa mtu basi anaweza kufanya hivyo baada ya mashauriano na Kamishna Mkuu wa TRA. Kamati inaishauri Serikali kuweka kiwango hicho cha riba ili kuepusha mgogoro unaoweza kujitokeza kati ya wafanyabiashara na Serikali.
- iii. Serikali inapendekeza kufanya mabadiliko katika kifungu cha 86 kifungu kidogo cha 1 kinachoonesha adhabu endapo mtu yeyote atakayeshindwa kumiliki na kutumia mashine za *EFD*. Kamati imeshauriana na Serikali na kukubaliana kupunguza kiwango cha adhabu kwa kuwatenganisha wanunuzi wa bidhaa, wauzaji wa bidhaa na thamani ya bidhaa. Serikali ilikubaliana na pendekezo hilo kama linavyoonekana kwenye marekebisho ya muswada.

4.12 Sheria ya Kodi ya Majengo Sura 289

Mheshimiwa Spika, sehemu ya kumi na nne ya muswada inapendekeza kufanya marekebisho ya **kifungu cha 3, 4, 6, 7, 11, 13, 14, 16**, ya **Sheria ya kodi ya Majengo, Sura 289**. Marekebisho haya yanalenga kuweka utaratibu kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania kukusanya kodi hii pamoja na mgawanyo wa matumizi yake. Kamati haina tatizo na uamuzi huu wa Serikali kwa sababu una lengo la kuimarisha mapato ya Serikali kupitia ukusanyaji wa kodi ya Majengo.

Mheshimiwa Spika, Kamati imekubaliana na mapendekezo ya Serikali ya namna ya kukusanya kodi hii na maeneo ambayo yatakuwa moja kwa moja chini ya Mamlaka ya mapato na maeneo ambayo yatakuwa chini ya Halmashauri husika. Aidha, Serikali imebainisha utaratibu wa kurejesha fedha hizo kwenye Halmashauri Husika ambazo zitakuwa na akaunti maalumu katika Benki Kuu. Kamati inasisitiza urejeshwaji wa fedha hizo kwenye Halmashauri uwe kwa namna ambayo haita athiri utekelezaji wa majukumu ya Halmashauri husika.

4.13 Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani, Sura 148

Mheshimiwa Spika, Serikali imewasilisha mapendekezo ya marekebisho ya vifungu mbalimbali vya Sheria ya Ongezeko la Thamani yenye lengo la ama kuanza kutoza Kodi ya Ongezeko la thamani kwenye bidhaa na huduma ambazo zimesamehewa na kuongeza bidhaa na huduma ambazo zitasamehewa kodi ya Ongezeko la Thamani. Kamati imepitia na kuchambua mapendekezo ya Serikali na ina mapendekezo na ushauri ufuatao:-

- i. Serikali itoe maana ya maneno *“supply is both exempt and taxable and standard rate”* yaliyoko kifungu 95 kinachofanya mabadiliko katika kifungu cha 5 cha sheria ya VAT kwa kuongeza kifungu kidogo cha nne. Pamoja na nia njema ya Serikali ya kukusanya kodi kwa baadhi ya Huduma na Bidhaa ambazo zina sifa zote mbili bado kifungu hiki hakijakaa vizuri endapo Mamlaka itapelekwa Mahakamani.

- ii. Sekta ya utalii nchini inachangia asilimia 3.5 ya Pato la Taifa na asilimia 42 ya mapato yote ya fedha za kigeni. Hata hivyo, sekta hii imekuwa ikikumbwa na Changamoto mbalimbali ikiwemo ushindani kutoka katika nchi jirani za Jumuiya ya Afrika Mashariki ambazo zimewekeza sana katika kutangaza vivutio vya utalii tofauti na Tanzania. Uamuzi wa Serikali kuondoa msamaha wa Kodi ya Ongezeko la thamani kwenye huduma za utalii lina athari hasi kwenye sekta hiyo na linaweza kusababisha kupungua kwa mapato kutoka sekta hiyo. Hivyo, Kamati haikubaliani na Serikali kuondoa msamaha wa VAT katika shughuli za utalii.
- iii. Kamati haiungi mkono mabadiliko yaliyofanyika katika jedwali la 3 la Sheria ya Ongezeko la Thamani linalohusu mazao ya kilimo kwa ajili ya matumizi ya wanyama, Serikali inakusudia kutoza kodi ya ongezeko la thamani kwa maziwa yaliyochemshwa na kuhifadhiwa (*pasteurized milk*). Uamuzi huu wa kamati unazingatia kwamba ili kuhamasisha watanzania kunywa maziwa yanayosindikwa na Viwanda vya ndani kwa ajili ya kuboresha afya na kuendeleza sekta ya Kilimo. Aidha, lengo la kuchemsha maziwa ni kuhakikisha kwamba maziwa yanakuwa salama kwa ajili ya matumizi ya binadamu.
- iv. Kamati haikubaliani na Pendekezo lililoko katika Kifungu cha 104 cha muswaada kinachofanya mabadiliko kwenye kipengele cha 13 ya sehemu ya Kwanza ya Sheria hiyo, kwa kuondoa msamaha wa ongezeko la Kodi ya ongezeko la Thamani kwenye Huduma za fedha. Mapendekezo ya Serikali ni kutoa msamaha wa Kodi ya Ongezeko la Thamani kwenye Huduma za Kibenki ambazo zinatolewa bila malipo. Msimamo huu wa Kamati unazingatia uwezekano mkubwa wa hatua hii kuwa kikwazo kikubwa katika

kushawishi sekta isiyo rasmi kuwa rasmi au kinyume chake. Aidha, ongezeko la VAT ambayo ni asilimia 18 itasababisha jumla ya makato wakati wa kupata huduma ya fedha iwe asilimia 28 kwa sababu tayari huduma hizi zinakatwa ushuru wa bidhaa wa **asilimia 10**. Kamati inapendekeza Sekta ya fedha iendelee kupewa msamaha wa kutolipa kodi ya ongezeko la Thamani (VAT).

4.14 Sheria ya Elimu na Mafunzo ya Ufundi stadi, Sura 82

Mheshimiwa Spika, marekebicho ya kifungu cha 14(2) cha Sheria hii yanatoa fursa ya kupunguza tozo ya kuendeleza ufundi stadi kutoka kiwango cha sasa cha asilimia 5 hadi asilimia 4.5 na hivyo kutoa nafuu ya mzigo wa tozo kwa waajiri na kuhamasisha ulipaji wa kodi kwa hiari. Kamati ya inakubaliana na hatua hii, Hata hivyo, Sekta binafsi nchini inapendekeza kwa Mamlaka ya Mapato Tanzania kuangalia uwezekano wa kukusanya kwa pamoja tozo ya SDL na WCF ili kurahisha ulipaji ambao kwa ujumla itakuwa asilimia 5.5. Vile vile Kamati inaishauri Serikali kutafuta chanzo cha uhakika kwa ajili Mfuko wa Mikopo ya Elimu ya juu ili SDL itumike kwa ajili ya maendeleo ya ufundi stadi kama ilivyokusudiwa katika Sheria.

4.15 Kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT) Sura ya 148

Mheshimiwa Spika, Kamati imepitia mapendekezo ya Serikali kuhusu mabadiliko yanayopendekezwa na muswada kwenye Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani na ina mapendekezo yafuatayo:-

- i. **Mheshimiwa Spika,** Sekta ya maziwa imekuwa ikikua kutokana na jitihada za Serikali na Bunge lako tukufu kuisaidia ili iweze

kushindana na nchi nyingine za ukanda wa Afrika Mashariki. Sekta hii bado ni changa na mpaka sasa kuna viwanda vikubwa vitatu tu (Tanga Fresh Ltd, Milk Com Ltd na ASAS Dairy Ltd) vinavyojitahidi kuongeza ushindani katika ukanda wa Afrika Mashariki. Kutokana na uhamasishaji mdogo wa kutumia bidhaa zitokanazo na maziwa (unywaji wa maziwa Tanzania ni takribani lita 47 kwa mtu kwa mwaka ukilinganisha na kiwango cha FAO ambacho ni lita 200 kwa mwaka). Hatua ya Serikali ya kutaka kuanza kutoza VAT kwenye Maziwa yaliyochemshwa (pasteurized) ikiwepo bidhaa aina ya Maziwa Fresh na Mtindi unaopendekezwa sasa, utadumaza ukuaji wa sekta hii ikiwa pamoja na kuongeza bei kwa mlaji na hatimaye kupunguza ushindani unaoanza kuchipukia.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri Serikali kufuta VAT kwenye **'locally produced milk'** na **'Milk Products'** kwa kuondoa neno **"Unpasteurized"** kwenye muswada huu wa Sheria ya Fedha kwa mwaka 2016 (Jedwali Na. 3, kifungu 8 & 9) na kurudisha neno **"Unprocessed"** kama ilivyokuwa awali. Aidha, tafsiri ya Neno **'Unprocessed'** na **'simple processing'** ifanyike ili ielekewe vema kwa wadau. Hatua hii itaendelea kuilea sekta hii ikue ili kukuza uchumi wa viwanda pamoja na kuisaidia iweze kushindana katika ukanda wa Afrika Mashariki.

4.16 Sheria ya Leseni za Biashara Sura ya 208

Mheshimiwa Spika, Serikali imewasilisha mapendekezo ya kufanya mabadiliko katika Vifungu vya 107 pamoja na 108, kifungu kidogo 23 A, Kifungu kidogo cha kwanza na pili ili kutoa adhabu kwa mfanyabiashara yeyote ambaye hatatumia

mashine za EFD. Kamati inatilia shaka utaratibu uliotumiwa na Serikali wa kuleta marekebisho ya Sheria ya Leseni za Biashara, Sura 208 ambayo haikuwepo kwenye Muswada wa Sheria ya Fedha wa mwaka 2016 uliosomwa kwa mara ya Kwanza Bungeni. Hata, hivyo adhabu inayopendekezwa ya kufutiwa leseni ya biashara kwa kipindi kisichopungua miaka miwili kwa wafanyabiashara ambao hawatamiliki, kutumia au kutoa risiti kwa kutumia mashine za Kielektroniki (**EFD**), inaweza kuzua mgogoro kati ya Serikali na Sekta Binafsi. Kamati inahoji je lengo ni kufunga biashara au kudhibiti ukwepaji wa kodi, kwa sababu athari ya kikodi kwa Serikali kufunga biashara ni kubwa kuliko kiasi cha kodi kitakachopotea kwa kutotumia mashine hizo.

4.17 Maoni na mapendekezo ya ujumla ya Kamati ya Bajeti

Mheshimiwa Spika, baada ya uchambuzi wa kina wa Muswada huu na kutoa maoni kama yanavyoonekana kwenye Taarifa hii, naomba kuwasilisha maoni ya jumla kwenye maeneo mbalimbali:-

- a) **Mabadiliko makubwa kufanyika kwa Sheria mbalimbali kupitia muswada wa Sheria ya Fedha.**

Mheshimiwa Spika, Sheria ya Fedha ina lengo la kufanya mabadiliko mbalimbali ya Sheria zinazohusu kodi, ushuru, ada na tozo mbalimbali ili kupata fedha za kugharamia bajeti ya mwaka husika. Hata hivyo, katika muswada huu mabadiliko yamekuwa yakihusisha sheria mama na hivyo kuleta mkanganyiko na ugumu katika mashauriano. Mfano sheria ya Mapato inayofanyiwa marekebisho imegusa Sheria za madini pamoja na

Sheria ya Mafuta na Petroli. Kwa mantiki hii Kamati ya Bunge ya Bajeti inapendekeza Serikali kuangalia uwezekano wa kufanya mabadiliko kwenye sheria mama moja kwa moja badala ya kutumia sheria ya fedha. Ushauri huu unazingatia ufinyu wa muda wa kujadili muswada wa sheria ya fedha ambao kwa uzoefu huwa hautoshi.

b) Sheria ya Forodha ya Jumuiya ya Afrika Mashariki, ya mwaka 2004.

Mheshimiwa Spika, Kamati imepata fursa ya kupitia mabadiliko yaliyofanyika katika Sheria ya Forodha ya Afrika Mashariki na kubaini kwamba hatua zilizochukuliwa na Tanzania zina malengo ya kulinda viwanda vya ndani vinavyotumia malighafi ya ndani; kuchochea uzalishaji wa sukari wa ndani ya nchi; kutanua soko la Jumuiya ya Afrika Mashariki na kuongeza uzalishaji wa bidhaa za ndani kama nguo na viatu. Pamoja na nia njema ya Serikali Kamati ina maoni na mapendekezo yafuatayo;

c) Utaratibu wa kupeleka Mapendekezo ya Tanzania Jumuiya ya Afrika Mashariki kuhusu ushuru wa forodha.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba, hakuna utaratibu wa kisheria na wa kikanuni unaomtaka Waziri wa Fedha na Mipango kufika mbele ya Kamati na kueleza masuala mbalimbali ya kodi yanayopendekezwa na kukubaliana katika Jumuiya ya Afrika Mashariki. Kamati inaona upo umuhimu wa kuweka utaratibu wa kisheria au kikanuni wa Serikali kupitia kwa Waziri wa Fedha na Mipango kupata mapendekezo ya Kamati ya Bajeti kuhusu ushuru wa forodha kabla ya kuyawasilisha mapendekezo ya Tanzania katika vikao vya Jumuiya ya Afrika Mashariki kwa lengo la kuingia makubaliano. Hatua hii itasaidia

Serikali kupata ushauri wa Bunge kuhusu kodi husika pamoja na kupeleka katika jumuiya hiyo msimamo wa nchi na siyo msimamo wa serikali peke yake.

Mheshimiwa Spika, pamoja na pendekezo hilo Kamati inapenda kuwasilisha maoni yake kuhusu baadhi ya makubaliano ya ushuru wa forodha ambayo Serikali imeyakubali katika vikao vya Jumuiya ya Afrika Mashariki kama ifuatavyo;

d) Kuongeza Ushuru wa kuingiza Sukari ya viwandani kutoka Asilimia 10 kwenda 15.

Mheshimiwa Spika, Miongoni mwa mabadiliko yanayopekezwa ni kuongeza Ushuru wa Sukari kutoka asilimia 10 ya sasa hadi asilimia 15. Hatua hii ina athari hasi kwa viwanda vinavyotumia sukari ya viwandani kama malighafi ya kuzalisha bidhaa nyingine kama juisi na soda, ukizingatia kwamba katika jumuiya ya Afrika Mashariki hakuna kiwanda hata kimoja kinachozalisha sukari hiyo. Kuongeza ushuru wa sukari ya Viwandani ni hatua ambayo haina maslahi mapana kwa Taifa. Kamati inashauri Serikali isiendeleo na pendekezo hilo la kuendelea kupandisha ushuru wa forodha mpaka kufikia asilimia 25. Baada ya Mashauriano imekubali pendekezo la Kamati la kutoongeza ushuru wa kuingiza sukari ya Viwandani.

e) Kuongeza kiwango maalumu cha ushuru kwenye Mitumba ya nguo na Viatu.

Mheshimiwa Spika, Tanzania imependekeza kuongeza ushuru wa mitumba na nguo kutoka dola za marekani 0.2 kwa kilo hadi 0.4 kwa

kilo.Kamati inakubaliana na pendekezo hilo na linaweza kusaidia kuvutia zaidi wawekezaji katika Sekta ya Uzalishaji wa nguo.

f) Kutoza ushuru wa asilimia 10 badala ya asilimia 0 kwenye mafuta ghafi ya kula (*Crude Edible Oil*) yanayotambulika kwa HS Code 1511.10.00.

Mheshimiwa spika, baada ya Serikali kutoa pendekezo hilo kamati ilikutana na Chama cha wamiliki wa Viwanda na Umoja wa Wazalishaji wa Mafuta ya Alizeti nchini na kuwasikiliza kwa kina na Kamati inapendekeza yafuatayo:

- i. Kukubaliana na Serikali kutoza ushuru wa asilimia 10 ya mafuta yanayozalishwa kwa mafuta ya Mawese ili kulinda viwanda vya ndani vinavyozalisha mafuta ya Alizeti;
- ii. Kuondoa kodi ya ongezeko la Thamani (18%) katika mafuta ya Alizeti yanayozalishwa ndani ili kuchochea uzalishaji na kuwezesha mafuta hayo kushindana na bei ya mafuta ya mawese ambayo inaendelea kushuka katika soko la Dunia;
- iii. Kuanzisha utaratibu wa kuagiza mafuta ili kuziba nakisi ya mahitaji ya mafuta na uzalishaji wa ndani (*Edible Oil Gap*). Na baada ya kuziba pengo la mahitaji hayo inapendekezwa kiasi chote kinachozidi mahitaji kitozwe ushuru wa asilimia 25.
- iv. Kamati inaishauri Serikali kuhakikisha kwamba *Flow Meter* kwa ajili ya kupima kiwango cha Mafuta ya kula yanayoingia nchini zinafanya kazi kwa muda wote ili kuhakikisha kiwango cha mafuta kinachoingizwa nchini ni sawa na kinacholipiwa ushuru wa forodha.

g) Kutoza Ushuru wa Forodha wa Asilimia 25 badala ya Asilimia 10 kwenye Bidhaa za Karatasi.

Mheshimiwa Spika, Kamati ilipata fursa ya kukutana na wamiliki wa viwanda nchini ambao wanatumia bidhaa za karatasi kama malighafi katika kuzalisha bidhaa nyingine kama vile madaftari na Vitabu. Changamoto iliyoibainishwa na wamiliki hao ni ya kiwanda cha Mgololo, ambacho Serikali ina nia ya kukilinda, kinazalisha aina chache za karatasi zinazotumiwa na viwanda hivyo. Aidha, ubovu wa miundombinu ya barabara kuelekea kiwandani husababisha kupanda kwa bei ya bidhaa za karatasi. Hivyo, hatua hii inaweza kusababisha Tanzania ikawa soko la Kenya kwa bidhaa za karatasi ikizingatiwa kuwa Kenya wanaendelea kutoza ushuru wa asilimia 10 kwenye malighafi hiyo. Aidha Kamati inataka Serikali kuhakikisha usimamizi madhubuti wa tozo sahihi wa malighafi hizi.

h) Kutoza ushuru wa Forodha wa asiliia 25 badala ya asilimia 10 kwenye bidhaa za nondo (rods of iron and steel)

Mheshimiwa Spika, hivi sasa katika Soko la Dunia bei ya chuma na bidhaa zinazotokana na chuma imekuwa ikishuka. Hata hivyo, matarajio yanaonyesha kwamba bei hizo zinaanzakupanda. Pamoja na nia njema ya Serikali ya kulinda viwanda vya ndani ambavyo vinatumia malighafi ya chuma chakavu (*Scrap Metal*) na Chuma ghafi (*Iron ore*) kutoka nje. Kamati inapenda kujua Je Serikali inawahakikishia vipi kuwa viwanda hivi vitauza bidhaa hizo kwa bei ya ushindani. Inawezekana kabisa kwa wamiliki wa viwanda kutumia fursa hii kwa kuuza bidhaa zao kwa bei ambayo sio ya kiushindani.

i) Marekebisho madogo madogo katika baadhi ya Sheria za Kodi na Sheria nyingine mbalimbali.

Mheshimiwa Spika, Kamati inakubaliana na mapendekezo ya Serikali ya kuondoa tozo, ada na kodi ambazo zimeonekana kuwa sumbufu kwa Sekta binafsi. Hata hivyo, Kamati inaishauri Serikali kabla ya kuchukua hatua hii kuangalia athari ya kimapato itakayojitokeza kwa Mamlaka husika.

3.0 HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, Naomba kutumia fursa hii kukushukuru kwa kunipa fursa hii ili niweze kuwasilisha taarifa ya maoni ya Kamati kuhusu muswada wa sheria ya fedha kwa mwaka 2016/17 mbele ya Bunge lako Tukufu. Vilevile napenda nimshukuru Mheshimiwa Dkt. Philip Mpango (Mb), Waziri wa Fedha na Mipango, Mhe. Dkt. Ashatu Kijaji (Mb), Naibu Waziri wa Fedha na Mipango kwa ushirikiano wao walioutoa kwa Kamati. Aidha, napenda kuwashukuru Watendaji wote wa Wizara ya Fedha pamoja na Mamlaka ya Mapato Tanzania (TRA) na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu kwa maoni na ushauri wao ulioiwezesha Kamati kuchambua Muswada hadi hatua hii. Kamati pia inawashukuru wadau wote wa masuala ya kodi waliofika mbele ya Kamati na kutoa maoni yao kuhusu Muswada huu.

Mheshimiwa Spika, napenda kumshukuru Mhe. Joesephant Kandege, Mbunge wa Kalambo pamoja na Wajumbe wote wa Kamati hii kwa umahiri wao katika kuchambua vifungu vya Muswada huu na kuweza kufanya maamuzi sahihi. Naomba niwatambue Wajumbe hao kama ifuatavyo.

1. Mhe. Hawa Abdulrahman Ghasia, Mb – Mwenyekiti

2. Mhe. Josephat Sinkamba Kandege, Mb – M/Mwenyekiti
3. Mhe. Hamida Mohamedi Abdallah, Mb
4. Mhe. Jerome Bwanausi, Mb
5. Mhe. Mbaraka Kitwana Dau, Mb
6. Mhe. Mendrad Lutengano Kigola, Mb
7. Mhe. Maria Ndilla Kangoye, Mb
8. Mhe. Susan Peter Maselle, Mb
9. Mhe. Agustino Manyanda Masele, Mb
10. Mhe. Freeman Aikael Mbowe, Mb
11. Mhe. Flatei Gregory Massay, Mb
12. Mhe. Makame Kassim Makame, Mb
13. Mhe. Janet Zebedayo Mbene, Mb
14. Mhe. Cecil David Mwambe, Mb
15. Mhe. Salma Mohamed Mwassa, Mb
16. Mhe. Susana Chogidasi Mgonukulima, Mb
17. Mhe. Subira Khamis Mgalu, Mb
18. Mhe. Juma Hamad Omar, Mb
19. Mhe. Ali Hassan Omari, Mb
20. Mhe. Martha Jachi Umbulla, Mb
21. Mhe. David Ernest Silinde, Mb
22. Mhe. Jitu Vrajlal Soni, Mb
23. Mhe. Andrew John Chenge, Mb
24. Mhe. Mussa A. Zungu, Mb
25. Mhe. Dkt. Dalaly Peter Kafumu, Mb
26. Mhe. Japhet Ngailonga Hasunga, Mb
27. Mhe. Albert Obama Ntabaliba, Mb
28. Mhe. Joseph Roman Selasini, Mb

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee kabisa, napenda kuchukua fursa hii kukushukuru wewe binafsi pamoja na Katibu wa Bunge Dkt. Thomas Kashililah kwa namna mliyoy iwezesha Kamati hii katika kipindi chote ambacho imekuwa ikitekeleza majukumu yake. Aidha, napenda kuishukuru Sekretarieti ya Kamati hii kwa kuihudumia vema Kamati hadi kukamilika kwa taarifa hii.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha na naunga mkono Muswada huu.

Hawa A. Ghasia, Mb

MWENYEKITI

KAMATI YA BUNGE YA BAJETI

23 Juni, 2016